

Sõbrad punnik ja kobarik

Praegusel rohelise rohuta ajal on põtrade liikumiskohtades näha kenasid seenekogumikke. Mõned aastad tagasi metsaretkel koos Erast Parmastoga ütles Seenevana oranžide seente nimeks harilik punnik ja seda, et ta kasvab kohtades, kuhu põder on urineerinud. Netioticsing punniku kohta ei andnud mingit seentega seotud tulemust. Samadel kohtadel kasvab ka teine, mustjas seen. Oleks huvitav nende toredate seente kohta veidi rohkem teada saada.

ANDRES HENDRIKSON

Mõni väike seen muutub alles siis huvitavaks ja ilusaks, kui seda õige ligidalt vaatad ja näed, olgu siis põlvili, nina vastu maad või läbi fotoaparaadi. Andres Hendrikson saatis meile Vändra vallas tehtud pildi – kahe liudseene liigi pisikesed ilusad viljakehad läbisegi kasvamas kõdunevatel puulehtedel põdra lamamisplatsil. Kas üks neist on harilik punnik?

FOTO: ANDRES HENDRIKSON

Eesti Looduse 1998. aasta aprillinumbris on neid juba kirjeldatud [3]. 180. lehekülje ülanurgas on Vello Liivi tehtud foto, millel on hästi näha ka apoteetsiumide kogumikke ümbritsev lai valge ämblikuvõrkjas seene- niitide põimik. Sama pilt on ka tema ja Kuulo Kalamehe raamatu „400 Eesti seent“ (2005) 42. leheküljel.

Hendriksoni tehtud foto annab aga detailse ja värvika kujutise üsna noortest seentest. Neist ookerkollane on maapunnik (*Byssonectria terrestris*), tumepruun – kobarik (*Pseudombrophila aggregata*). Viimane on Kalamehe ja Liivi raamatus ladinakeelse nimetusega *P. guldeniae*, andmebaasis Eesti eElurikkus [1] on need seened aga esitatud kahe iseseisva liigina. Tänapäevaste teadmiste järgi [2] on Põhja-Euroopas ja Põhja-Ameerikas tegu siiski ainult ühega, mille sünnis nimi on *P. aggregata*.

Mõlemad seened kuuluvad samasse liudseente sugukonda tuhakulised, moodustavad viljakehasid (kausjaid mõnemillimeetrise läbimõõduga, harvem suuremaid apoteetsiume) varakevadel, aprillist juuni alguseni. Maapunnikut olen Tallinna külje all Männiku-Valdeku rabamännikus näinud sulavate lumelaikude vahel. Mõlemad kuuluvad nn. ammooniumiseente hulka, kes kasvavad põhjamaade looduses peamiselt põdra, ka metskitse ja hirve kusega imbutunud taimseil jäänuseil. Lemmikpaigaks on Eestis põdra lamamisasemed.

Nii Euroopas kui ka Põhja-Ameerikas kasvavad fotol näidatud liigid sageli koos, lausa läbisegi. On arvatud, et kobarik on maapunniku parasiit; nende Põhja-Euroopa parim tundja, Harri Harmaja sellega nõus polnud [2]. Tema arvates jagavad kaks liiki sama ökoloogilist nišši, olemata parasiidid või omavahel sümbioosis. Need kolm üksteist välistavat seisukohta ootavad aga alles uurimist ja teaduslikku kinnitust. ■

ERAST PARMASTO

1. Eesti eElurikkus – <http://elurikkus.ut.ee/>
2. Harmaja, Harri 2007. New taxa, names, and combinations by Harri Harmaja – an annotated list. – <http://www.fnmh.helsinki.fi/users/harmaja/novelities.htm>
3. Kullman, Bellis 1998. Miks on vaja uurida pisikesi seeni? – Eesti Loodus (4): 180–181.